

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยมุ่งศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร โดยมีขั้นตอนในการวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 111 โรงเรียน ดังมีรายละเอียดของผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ศึกษาในเทศก์	จำนวน	13 คน
2. ผู้บริหารโรงเรียน	จำนวน	111 คน
3. ครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4	จำนวน	294 คน
รวมทั้งสิ้น		418 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1.1 แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งมีโครงสร้าง

สำหรับสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและจังหวัด แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับเพศ อายุ ตำแหน่ง วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร และสิ่งแวดล้อม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษา ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร

1.2 แบบสอบถาม

สำหรับผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4 มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) และแบบปลายเปิด (Open-end) จำนวน 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารโรงเรียน แบ่งเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม โดยถามเกี่ยวกับเพศ อายุราชการ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในตำแหน่งบริหาร ประสบการณ์เกี่ยวกับการปรับหลักสูตร และความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการสนับสนุนการปรับหลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โรงเรียนและท้องถิ่น การศึกษาสภาพปัญหาของท้องถิ่น การกำหนดความต้องการจำเป็นของท้องถิ่นเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา การวางแผนเพื่อการปรับหลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษา การเตรียมบุคลากร การจัดบริการวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการสอน การประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตร การเสาะหาวิธีการปรับหลักสูตร การกำหนดเป้าหมายจุดประสงค์การเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา การจัดทำแผนการสอน

สิ่งแวดล้อมศึกษา การจัดสภาพแวดล้อมและกิจกรรมเสริมหลักสูตร การนิเทศติดตามผลการปรับหลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษา การปรับปรุงและพัฒนาแผนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4 แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม โดยถามเกี่ยวกับเพศ อายุราชการ วุฒิต่างการศึกษา การเข้ารับการอบรม หรือสัมมนา หรือประสบการณ์ในการปรับหลักสูตร และความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการปรับหลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โรงเรียน และห้องเรียน ในด้านการศึกษาสภาพปัญหาของท้องถิ่น การกำหนดความต้องการจำเป็นของท้องถิ่นเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา การวางแผนเพื่อการปรับหลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษา การเตรียมบุคลากร การจัดการวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการสอน การประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตร การเลือกวิธีการปรับหลักสูตร การกำหนดเป้าหมาย จุดประสงค์การเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา การจัดทำแผนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา การจัดสภาพแวดล้อมและกิจกรรมเสริมหลักสูตร การนิเทศติดตามผลการปรับหลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษา การปรับปรุงและพัฒนาแผนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้ได้รับข้อมูลครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ของขอบเขตการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร วารสาร ตำรา คู่มือการพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา แนวทางการดำเนินงานสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียน บทความแนวคิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2 สัมภาษณ์ข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นแนวทางการสร้างเครื่องมือ

- 2.3 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวล กำหนดโครงสร้างของเครื่องมือ โดยขอคำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุงจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
- 2.4 สร้างเครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งมีโครงสร้าง 1 ฉบับ แบบสอบถาม 2 ฉบับ ตามขอบข่ายและเนื้อหาที่กำหนด โดยครอบคลุมกรอบความคิด และขอบข่ายของการวิจัย
- 2.5 นำเครื่องมือวิจัยที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบเพื่อให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
- 2.6 นำเครื่องมือวิจัยทั้งหมดเสนอผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงในเนื้อหา และความถูกต้องของภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
- 2.7 นำเครื่องมือการวิจัยที่แก้ไขเสร็จแล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบเพื่อความสมบูรณ์ของเครื่องมือ
- 2.8 จัดทำเครื่องมือวิจัยฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อขอให้ผู้อำนวยการการประถมศึกษาขอความร่วมมือการสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์จังหวัด และออกหนังสือคำสั่งแบบสอบถามไปยังหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอทุกอำเภอ
2. หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอทุกอำเภอ ออกหนังสือคำสั่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนสังกัด
3. ผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์ ยังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ บ้านแพ้ว สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอรามราช และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร
4. ผู้วิจัยเดินทางไปรับเครื่องมือการวิจัยคืน จากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอทุกแห่งด้วยตนเอง

5. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 24 มกราคม 2539 ถึงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2539 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ส่งแบบสอบถามไปจำนวน 405 ฉบับ ได้รับคืนและสมบูรณ์ 377 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.09 จำนวนเป็นแบบสอบถาม สำหรับผู้บริหารส่งไป 111 ฉบับ ได้รับคืนและสมบูรณ์ 109 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.20 และสำหรับครูผู้สอนส่งไป 294 ฉบับ ได้รับคืนและสมบูรณ์ 268 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.16 รวมเป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ในการวิจัยครั้งนี้ คิดเป็นร้อยละ 93.30 ดังรายละเอียดที่เสนอในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของการสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่ส่งไป และได้รับคืนที่สมบูรณ์

เครื่องมือ	จำนวนที่สัมภาษณ์ สอบถาม/ส่งไป	จำนวนที่สัมภาษณ์ สอบถาม/ได้รับคืน	ร้อยละ
แบบสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์	13	13	100.00
แบบสอบถามผู้บริหาร	111	109	98.20
แบบสอบถามครูผู้สอน	294	268	91.16
รวม	418	390	93.30

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์การดำเนินงานพัฒนหลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา แล้วแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาจากโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร และมีความสมบูรณ์ทั้งหมด ไปวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย
2. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการปรับหลักสูตรท้องถิ่น วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ ส่วนแบบสอบถามปลายเปิด นำมาวิเคราะห์เนื้อหา แล้วแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ จากนั้นจึงนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย
3. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการปรับหลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษาของโรงเรียนที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ ส่วนแบบสอบถามปลายเปิดนำมาวิเคราะห์เนื้อหา แล้วแจกแจงความถี่ และหาค่าเฉลี่ยร้อยละ จากนั้นจึงนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สูตรที่ใช้ในการคำนวณหาค่าสถิติ คือร้อยละ (Percentage)

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนของรายการนั้น}}{\text{ความถี่ทั้งหมด}} \times 100$$

(ประคอง กระณสูตร, 2527)